

подметката и потегля една ржичка. Машината започва да работи, и за 20 секунди подметката е подкована.

Въ фабриката мжжетъ изпълняватъ по-тежка работа, за която се изисква по-голѣмъ навикъ. Женитъ вършатъ работа, която не изисква такава сила. Между женитъ нѣма женени, макаръ тѣ, споредъ устава, се приематъ за работнички.

„Тѣхното мѣсто е вжщи, а не въ фабриката“, — ще ви каже началникътъ на работилницата. „Ние получаваме достатъчно, тъй че мжжетъ сами могатъ да издържатъ семействата си“.

Тази общарска кооперативна работилница изкарва обща не само за магазина на Кетерингската потрѣбителна кооперация. Тя има свои агенти (пжтници), които обикалятъ кооперативнитъ магазини въ цѣла Англия и взематъ поржчки за тѣхната работилница.

* * *

Въ 1893. год. потрѣбителната кооперация въ Кетерингъ отворила въ магазина си ново отдѣление: за готови дрехи. Кетерингскитъ търговци на готови дрехи отказали да даватъ на кооперацията дрехи за проданъ. Нѣколко шивачи, които работѣли на тѣзи търговци, били членове на потрѣбителната кооперация. Въ едно събрание на потрѣбителитъ тѣ заявили, че, ако имъ се помогне съ пари, ще образуватъ шивашка кооперация и ще изкарватъ готови дрехи за проданъ.

Решено било да се направи опитъ. Търговцитъ-господари веднага изпждили работницитъ шивачи, които влѣзли като членове на шивашката кооперация. Тази кооперация се състояла отъ 12 човѣка. Дѣлове отъ нея взели още 48 човѣка, сжщо работници-шивачи, които били още на чужда работа. Тѣ чакали да се разшири работата на шивачницата, за да вложатъ и тѣ своя трудъ.

Ако влѣзете сега въ голѣмата четирееетажна кооперативна шивашка работилница въ Кетерингъ, кой-да е отъ кооператоритъ ще ви обърне вниманието върху голѣмата фотография, която виси по стената. Тя изображава стара полуразрушена сграда съ цинковъ покривъ и счупени стѣкла на прозорцитъ. До тая сграда се допира още по-жалкъ килеръ, надъ покрива на който сирашки се издига тънка наклонена желѣзна тржба. Това е първата работилница, въ която започнали да работятъ шивачитъ-кооператори. Покривътъ на работилницата билъ лошъ и презъ него капѣло и духало вѣтъръ. За економия кооператоритъ почти не отоплявали работилницата.

Както общаритъ, тъй и шивачитъ работѣли и давали своята стока на тѣхния потрѣбителенъ магазинъ за разпродаване.

Въ първата половина на 1894. година била изкарана работа за 59 хиляди лева (близу $1\frac{1}{2}$ милионъ лева днешни пари), отъ която получили 6 хиляди (около 160 хиляди лева днешни пари) печалба.

Старата работилница станала тѣсна. Помѣстили се въ ново помѣщение. Следъ половина година и то станало тѣсно и се премѣстили въ друго, защото къмъ тѣхъ се присъединили работницитъ-участници съ дѣлове, които дотогава работѣли на господари-търговци. Въ края на 1895. год. работилницата се премѣ-